

829

migranata intervjuirano

30 dana

Prosječna dužina boravka u BiH

2,424

registrovano od strane Službe za Poslovi stranaca BiH (SPS) u martu 2024.

Vodećih **5** zemalja porijekla ispitanika

71%

putovalo zemljom autobusom

29%

također putovalo taksijem

*Moguće više odgovora

73%

Ispitanika je već pokušalo da pređe granicu sa Hrvatskom barem jednom

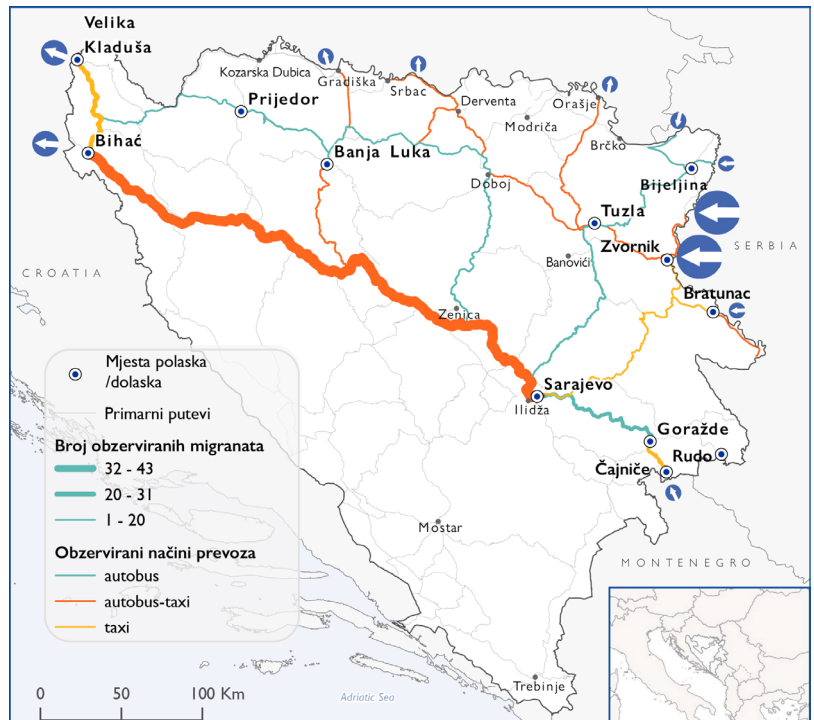
12%

onih van PPC ne planira da se registruje u bilo kom PPC

6,544

SPS registracija u 2024.

Ovaj izvještaj pruža uvid u profile, iskustva, potrebe, puteve i namjere migranata koji prolaze kroz Bosnu i Hercegovinu (BiH). Podaci su prikupljeni u periodu od 1. do 31. marta 2024. IOM je proveo vježbu opservacije ruta u Republici Srpskoj, Kantonu Sarajevo, Kantonu Posavina, Tuzlanskom kantonu, Bosansko-podrinjskom kantonu i Unsko-sanskom kantonu s ciljem praćenja trendovova ulazaka i izlazaka, kao i modaliteta tranzita unutar BiH. IOM je također anketirao 829 migranata na aktivnim tranzitnim lokacijama kao što su autobuske stanice ili na ključnim ulaznim i izlaznim lokacijama širom zemlje, kao i u četiri privremena prihvatna centra (TPC) u BiH (Lipa, Ušivak, Borići i Blažuj).

Napomena: Ova mapa služi samo kao ilustracija. Navedene granice i imena, kao i oznake korištene na mapi, ne podrazumijevaju zvaničnu podršku ili prihvatanje od strane IOM-a.

Mapa 1: Najčešće rute koje koriste migranti u BiH

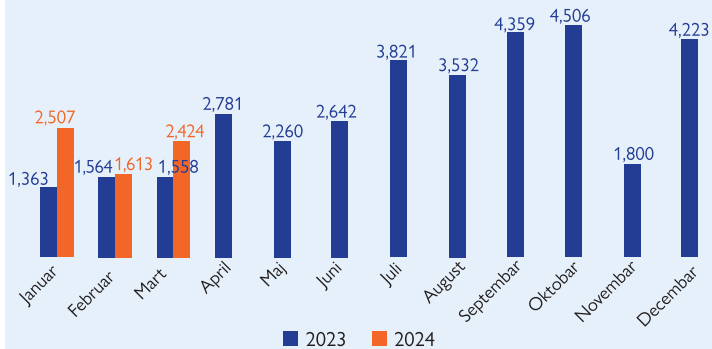
PRAĆENJE RUTA

- U martu 2024. postotak neuspjelih pokušaja prelaska granice u Evropu smanjen je za šest posto, na 73 posto u poređenju sa februarom. U januaru je bilo 58 posto i 41 posto u decembru 2023.
- Gornja mapa pokazuje da migranti ulaze u BiH preko istočne granice sa Srbijom ili granice sa Crnom Gorom. Najviše ljudi je ušlo na područje između Zvornika i graničnog prijelaza Šepak. Ostale ulazne tačke iz Srbije bile su oko Bratunca i manjim dijelom Bijeljine. Neki ispitanici su prijavili da su ušli sjeverno od Bijeljine, u blizini tromeđe sa Hrvatskom i Srbijom, nakon što nisu uspjeli preći u Hrvatsku.
- Iako ukupno korištenje autobusa u zemlji ostaje stabilno, korištenje taksija smanjeno je za 14 posto u martu. Prikupljeni kvantitativni podaci pokazuju da je prijavljeno korištenje taksija za mart 2024. bilo 29 posto, dok je u februaru 2024. iznosilo 43 posto.
- Iz Crne Gore, većina migranata prelazi u BiH u okolini zvaničnog graničnog prelaza Metaljka.
- Većina migranata putuje u Sarajevo i Bihać, kako bi pokušali preći granicu u Hrvatsku na području Velike Kladuše. Neki migranti napuštaju BiH i oko područja Bosanske Gradiške, Srpa i Orašja.

1. Intervjui su obuhvatili migrante sa neregularnim statusom, izbjeglice i tražioce azila jer se referentna populacija sastoji od mješovitih migracionih tokova.

Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora, i ne moraju odražavati stavove Međunarodne organizacije za migracije (IOM). Korištenje naziva i predstavljanje materijala u cijeloj ovoj publikaciji ne implicira izražavanje bilo kakvog mišljenja IOM-a u odnosu na pravni status bilo koje zemlje, teritorije, grada ili područja, odnosno njihovih vlasti, kao ni u odnosu na granice ili razgraničenja.

Od 1. marta do 31. marta 2024., SPS je evidentirala 2.424 migranata registrovanih po ulasku u zemlju, što predstavlja povećanje od 56 posto u poređenju sa istim periodom 2023.

Slika 1: Migranti registrovani u BiH 2023., u poređenju sa 2024.

PROFILI

Ovaj uzorak čini 829 migranata anketiranih na autobuskim stanicama na poznatim ulaznim rutama u BiH te tranzitnim i izlaznim lokacijama iz BiH, kao i u četiri PPC-a (Blažuj, Ušivak, Lipa i Borići). Prosječna starost ispitanika bila je 29 godina, pri čemu je najmlađi imao 18 godina, a najstariji 60 godina. Većina (65%) ispitanika je bila između 18 i 29 godina a 82 posto nije bilo u braku. Muškarci su činili 86 posto ispitanika, dok su žene činile preostalih 14 posto.

U martu 2024. godine, sirijski državljani bili su najbrojnija nacionalnost u uzorku (40%), a slijede ih državljani Maroka (15%), Nepala (13%), Afganistana (7%) i Bangladeša (5%).

PUTOVANJA

Prosječna dužina boravka u BiH bila je 30 dana, pet dana duže od februara 2024. Ovo bi potencijalno moglo biti direktna posljedica pojačanih graničnih patrola i povrataka iz Hrvatske. Osamdeset devet posto ispitanika ušlo je preko jednog od pograničnih područja sa Srbijom. Iz Crne Gore je ušlo šest posto, što je dva posto manje u odnosu na februar.

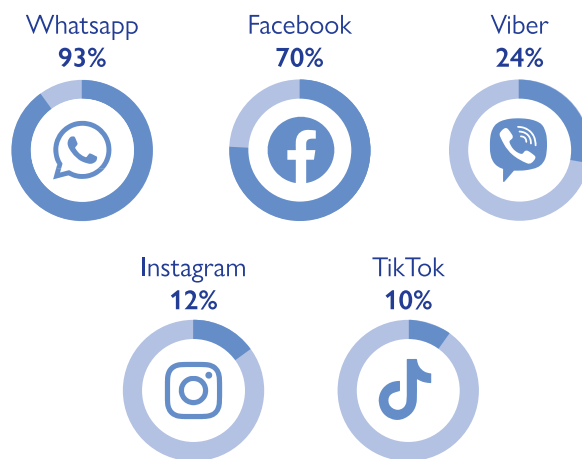
Preostala četiri posto ušlo je avionom. Od 31 osobe koja je stigla avionom, njih 26 bilo je iz Turske, a četiri iz Sirijske Arapske Republike. Ove četiri osobe su možda nabavile Tursko državljanstvo i stoga su mogle putovati u BiH vizom. Jedan ispitanik bio je iz Kine.

Na pitanje da li su ih pratili ljudi koji su im olakšali prelazak granice, 45 posto ispitanika je odgovorilo da su bili u pratnji, što je devet posto manje u odnosu na februar. Ispitanici koji su izjavili da su imali pomoć pri ulasku iz Srbije plaćali su u prosjeku 370 eura po osobi, što je za 100 eura više u odnosu na februar. Cijena ulaska iz Crne Gore u prosjeku je iznosila 130 eura po osobi.

Tokom anketiranja, migrantima je postavljeno pitanje kako se kreću između gradova i ključnih lokacija u BiH. Većina (93%) je izjavila da je pješačila, dok je 71 posto izjavilo da su između nekih ključnih lokacija putovali autobusom. Osim autobusa, 29 posto je reklo da su uzeli i taksi. Prijavljeno korištenje taksija palo je sa 43 posto u februaru 2024. na 29 posto ovog mjeseca. Intervjui sa ključnim informatorima otkrili su da je prosječna cijena taksija po osobi unutar BiH 50 eura.

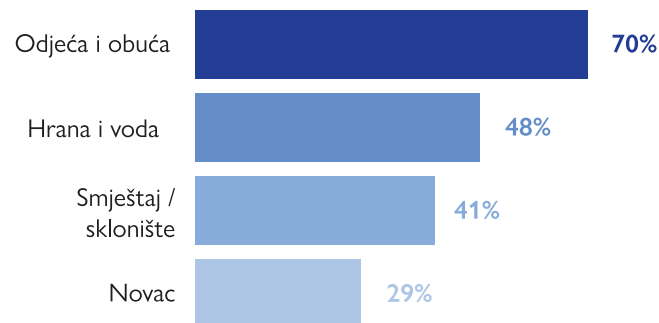
Sedamdeset tri posto ispitanika već je barem jednom pokušalo preći granicu s Hrvatskom. U pet posto pokušaja imali su pomoć pri tome. Najčešći odgovor (70%) u vezi sa neuspjehom bio je da su ih vlasti presrele i vratile. Gotovo svi (97%) koji su pokušali preći granicu u Hrvatsku izjavili su da će pokušati ponovo.

Ispitanici u anketi koriste društvene mreže i instant poruke za organizaciju svoga putovanja u Zapadnu Evropu. Najčešće korištene platforme su WhatsApp, Facebook i Viber.

Slika 2: Najčešće pominjane platforme koje migranti koriste za planiranje putovanja (mogući višestruki odgovori) (n=892)

Potrebe koje su ispitanici najčešće navodili uglavnom su vezane za produženo putovanje kroz regiju.

Slika 3: Najvažnije aktuelne potrebe migranata izvan privremenih prihvatnih centara (mogući višestruki odgovori) (n=892)

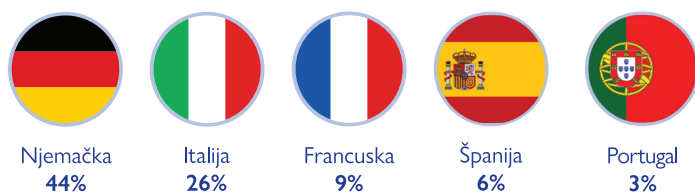
SMJEŠTAJ

Od onih koji su anketirani van formalnih prihvatnih centara na izlaznim lokacijama (n=312), 12 posto je izjavilo da se nisu prijavili i da ne namjeravaju da se registruju. Za poređenje, u februaru 2024, svi intervjuisani su ili bili registrovani ili izjavili a se namjeravaju registrovati u PPC.

Mnogi od migranata koji u zemlju stignu kasno noću odlučuju da spavaju u blizini autobuskih stanica dok čekaju na mogućnost prijevoza. Dvadeset četiri posto ispitanika reklo je da su u jednom trenutku tokom boravka u BiH spavali na otvorenom, što je 24 posto manje u odnosu na februar. Sedamnaest posto je boravilo u napuštenim zgradama, što je oko 10 posto manje u odnosu na februar. Četiri posto ih je platilo smještaj u hostelima ili hotelima. Ljudi su u za boravak u hotelima odnosno hostelima u prosjeku plaćali 19 eura po osobi za noć, dok su za privatni smještaj plaćali 15 eura.

NAMJERAVANE ZEMLJE ODREDIŠTA

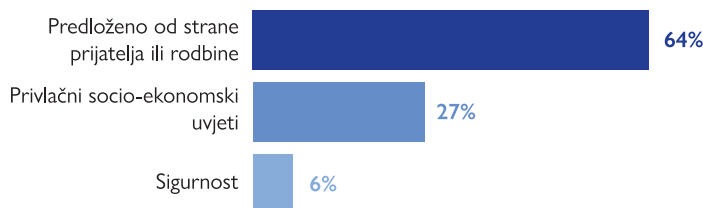
Na slici 4 u nastavku pogledajte procentualnu analizu prvih pet zemalja odredišta.

Slika 4: Pet najčešćih željenih destinacija (n=829)

U skladu sa februarom, Njemačka je ostala glavna destinacija (44%), posebno za državljane Afganistana (58%) i Sirije (72%). Četrdeset dva posto državljana Maroka izjavilo je da je njihova glavna destinacija Italija, a slijedi je Francuska (22%). Državljeni Bangladeša najviše navode Italiju (74%). Državljeni Nepala naveli su Italiju (40%) i Španiju (22%) kao svoje najpoželjnije destinacije.

Pogledajte Sliku 5 u nastavku za pregled glavnih razloga zašto su ispitanici odabrali ove zemlje odredišta i Sliku 6 za grafičku ilustraciju namjeravanih zemalja odredišta po nacionalnostima, za one nacionalnosti koje su u uzorku imale više od pet ispitanika.

Slika 5: Razlozi za odabir određene odredišne zemlje (n=829)

POSEBAN FOKUS – Državljeni Demokratske Republike Kongo

Kako bi kontekstualizirao putovanja, iskustva i složene potrebe migranata u pokretu, IOM svakog mjeseca provodi grupne intervjue sa određenim grupama migranata. Ovaj dio nije reprezentativan, ali ima za cilj dati kontekst kroz kvantitativne podatke, prikazujući jedno od brojnih nijansiranih i različitih iskustava migranata koji prolaze kroz BiH. U februaru je IOM obavio intervjue sa devet osoba iz Demokratske Republike Kongo unutar PPC-a u BiH.

- Državljeni Demokratske Republike Kongo (DRC) počeli su u značajnom broju pristizati u BiH 2023. godine, kada je SPS registrovala 659 osoba iz Konga, u poređenju sa samo pet osoba 2022. godine.
- Državljeni DRC-a imaju tendenciju da budu heterogena grupa u poređenju sa drugim najprisutnijim nacionalnostima, sa proporcionalno više žena i dece. Na primjer, više od polovine (51%) državljana DRC-a u PPC-ima u BiH 2023. i 2024. godine bile su porodice, u poređenju sa 13 posto kada se gleda ukupna populacija kampaA.
- Intervjuisani državljani Konga govorili su o putovanju na Zapadni Balkan bilo direktno putem raznih viza (radne ili studentske vize) bilo putem redovnog putovanja u Istanbul.
- Oni koji su stigli direktno u neku zemlju Zapadnog Balkana naveli su da su stigli na Zapadni Balkan sa namjerom da ostanu u regiji bilo kao studenti ili putem nekog specifičnog radnog aranžmana. Međutim, govorili su o diskriminaciji na tržištu rada, stambenom tržištu kao i pristupu javnim uslugama kao što je javno zdravstvo.
- Ovi ispitanici su pominjali stalne probleme oko neisplaćenih plata, prekovremenog rada ili pak plata manjih od onoga navedenog u njihovim ugovorima. Nekoliko sagovornika je također pomenulo poteškoće u pronalaženju pristojnih uslova za život, zbog uočene nespremnosti da se stanovi daju ljudima iz Afrike. Ovi ispitanici su pomenuli da su kumulativni efekti ovoga pokrenuli njihovo dalje kretanje prema Zapadnoj Evropi.
- Na pitanje da li su razmišljali o povratku u DRC, ispitanici su naveli da to nije moguće, jer su njihove porodice ili zajednice previše uložile u njihovo putovanje na Balkan.
- Nakon što su odlučili da nastave putovanje, neki ispitanici su pomenuli da su dobili kontakte od drugih migranata, dok su drugima na autobuskim stanicama prilazili krijumčari. Odatle su se pridružili mješovitim migracionim tokovima sa drugim migrantima, u nadi da će stići do Zapadne Evrope.

METODOLOGIJA

Ovaj izvještaj izrađen je uz pristup koji koristi više izvora i više metoda a cilj mu je da pruži uvid u profile, iskustva, potrebe, obrasce kretanja i namjere migranata koji prolaze kroz BiH.

Anketni intervjui sa migrantima

Upitnik se administrira putem Kobo Toolbox-a i prikuplja podatke o dobi, spolu i nacionalnosti ispitanika, informacije o njihovim putovanjima u BiH, informacije o registraciji i modalitetima kretanja unutar zemlje kao i njihovim primarnim potrebama u trenutku intervjua. Anketa je anonimna, dobrovoljna i ispitanici ne primaju naknadu za učešće. Ispitanici mogu izabrati da ne odgovaraju ni na jedno pitanje i mogu povući svoj pristanak u svakom trenutku. Podatke je od 1. do 31. marta 2024. godine prikupljalo sedam timova od 13 popisivača (pet žena i osam muškaraca) u Kantonu Sarajevo, Unsko-sanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Banja Luci, Bijeljini, Bosansko-podrinjskom kantonu i Zvorniku. Podaci su također prikupljeni u četiri PPC-a (Lipa, Ušivak, Blažuj i Borići). Ukupno, IOM je anketirao 361 migranta izvan PPC-a na aktivnim, gore pomenutim tranzitnim lokacijama, i 468 migranata unutar PPC-a.

Opservacija rute

Timovi IOM-a su osmatrali ključne ulazne, tranzitne i izlazne lokacije u BiH kako bi procijenili glavne rute kojima migranti putuju kako bi ušli u zemlju, kretali se unutar nje te izašli iz zemlje. Ova opservacija rute vršena je od 25. marta 2024. do 29. marta 2024. IOM je posmatrao 233 migranta i napravio mapu na osnovu ovih zapažanja.

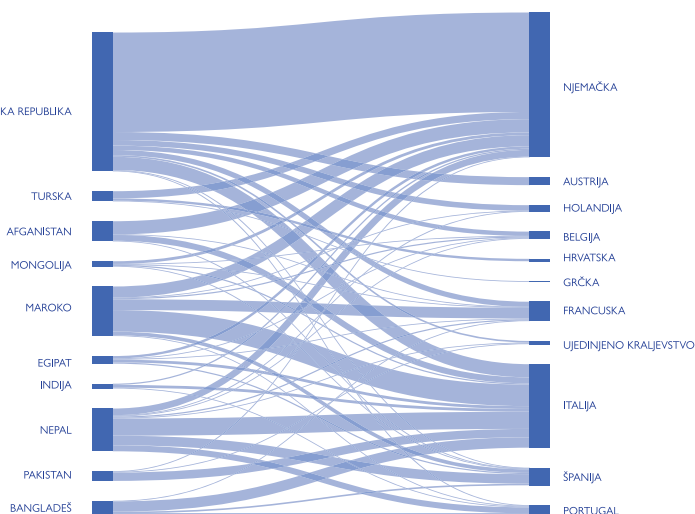
Intervjui sa ključnim informatorima

Ključni informatori mogu pomoći u pružanju informacija o modus operandi kada je riječ o mobilnosti migranata, čak i kada terenski timovi IOM-a nisu prisutni da ga sami promatraju. Svrha intervjua sa ključnim informatorima je kontekstualizacija kvantitativnih podataka prikupljenih istraživanjem. Intervjui sa ključnim informatorima provode se kroz grupne intervjue sa migrantima unutar PPC-a. Provodi ih osoblje IOM-a obučeno za vođenje kvalitativnih diskusija u fokus grupama sa ugroženim kategorijama.

OGRANIČENJA

Prikupljanje podataka provodi se u kontekstu sljedećih ograničenja:

1. Terenski timovi IOM-a prikupljaju podatke u smjenama u okviru radnog vremena IOM-a (07:30 – 18:30). Međutim, mnogi migranti ulaze i putuju širom zemlje izvan ovih sati, a posebno kasno noću ili rano ujutro prije svitanja.
2. Ovi podaci su zasnovani na prikladnom uzorku migranata na lokacijama istraživanja tokom naznačenog vremenskog okvira i stoga se ne mogu generalizirati na širu populaciju migranata u BiH.
3. Prikupljanje podataka ograničeno je na područja za koja se zna da migranti tu ulaze, prolaze i izlaze iz BiH. IOM kontinuirano prati ove lokacije, uz podršku drugih lokalnih partnera. Međutim, zbog veličine zemlje nije moguće izvršiti prikupljanje podataka u svim područjima u kojima mogu biti prisutni migranti. IOM daje prioritet najčešće korištenim ulaznim, tranzitnim i izlaznim lokacijama, na osnovu svog prisustva na terenu i kontakata sa ključnim informatorima.

Slika 6: Planirana zemlja odredišta po nacionalnosti (n=829)

IOM popisivači u razgovoru sa migrantima u Crnaji, Unsko-sanski kanton.
© IOM BiH 2024

PODRŽALI:

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

UK Government

Ministry of Foreign Affairs
and International Cooperation of Italy